

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. De vi quarumdam vocum iuridicarum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

TRACTATUS PRIMVS.

De iis que generaliter spectant ad rationem, iudicandi de peccatis in ordine ad contractus civiles.

STIVSMODI sunt præcipue: vis quartumdam vocum iuridarum, quibus significantur ea quæ connexionem habent cum dominio, cuius maxime respectu, contractus civiles considerantur in iudicio de peccatis. Deinde generalis definitio contractus. Tertio, huius varietas seu varia diuisio. Quarto, consensus requisitus ad validitatem contractus. Quinto, solita apponi contractibus civilibus. Sexto, nonnulla quæ passim inveniuntur cum illis coniuncta. Septimo, effectus ex iisdem nascentes. Octavo, accidentia quibus iisdem effectus impediti possunt. Postremo, personæ quæ censentur ad valide contrahendum iure inhabiles.

CAPVT I.

De vi quarundam vocum iuridarum.

SVMMARIVM.

- 1 Quid sint potestas & facultas, & in quo differant.
- 2 Quo modo sumatur ius in doctrina de contractibus.
- 3 Quid sint vt, abuti, & ius abutiendi.
- 4 Definitio domini cum declaratione.
- 5 Quid significet etur nomine tituli: quodque titulus alius sit verus & alius præsumptus: & quatenus dicatur causa domini.
- 6 Quid sint ius in re, & ius ad rem: ac in quibus acquiruntur ius in re, ab iure huius traditione.
- 7 Duo modi quibus vox proprietatis sumitur in hac doctrina.
- 8 Quid & que duplex sit rerum seruitus.
- 9 Quid sit usus fructus, seu fructus, & vsus, ac quo modo inter se differant.
- 10 Quid sit simplex usus facti: quodque is possit tum iuste, tum iniuste fieri, tanquam pendens a' ventis vel ut iuste.
- 11 Possessio accipitur tum pro rebus que possidentur, tum pro actu possidendi: qui ique sit hac accepti. ne: tum demum pro effectu eiusdem actus.
- 12 Diuisio possessionis in naturalem tantum, civilem tantum, & naturalem simul & civilem.
- 13 Modi quibus possessio amittitur.

Nu. 1. Prima earumdem vocum est potestas, quam latissime patere, habetur ex lege potestatis verbo, ff. De rerum & verborum significatione. Conuenit autem omni ei, qui vim aliquam, potest in rem aliquam exercere, seu de ea disponere.

Secunda vox est facultas, minus late patens quam potestas: vt pote quæ non significat omnem potestatem, sed tantummodo expeditam: seu nullo iure impeditam: ita ut deriuari debeat, non quidem à fas, quasi significet iustam potestatem: prout sen: it. Contradus, De contractibus, quest. 1. concl. 1. sed à facilitate, seu facili, sicut difficultas deriuatur à difficili, vt ait Pomponius Festus, De verborum significatione. Quamquam, vt idem addit, differentia inter facultatem & facilitatem ponitur, quod illa rerum, & hæc morum sit.

2. Tertia vox est ius, quæ in hac materia non significat scientiam, sed potestatem, non quancumque, sed illam quæ coniuncta est cum iustitia: ita ut ius nihil aliud sit, quam iusta potestas: dictumque sit vel à iustitia, vt voluit Vlpianus, ff. De iustitia & iure lege 1. vel à iusto siue æquo, vt ex Isidoro refertur distin. 1. cap. ius generale: & habetur ex cap. ius, De verborum significatione. Ea vero potestas interdum habet se in modum actiue, vt in iure ad aliquid agendum, vel retinendum, vel impediendum: interdum vero in modum passiuæ: vt in iure quod habet quis, vt alatur, vt custodiatur, vt ei feruiatur. Quod autem eadem iusta sit, habet ex eo, quod conceditur à lege, siue naturali, siue positua: Nam quæ non competit secundum legem, ius non est sed iniuria.

Quarta vox est vt, significans percipere proprium commodum ex re aliqua, salua eius substantia, id est, ita ut res ipsa non intereat, quemadmodum exponit Ioannes 22. in Extrauag. Ad conditorem, De verborum significatione. Sic, exempli gratia, ille vitur grege, qui vescitur lacte gregis, hoc saluo permanente.

Quinta vox est, abuti, præcedenti opposita: significans, vt in eodem loco Ioannes 22. explicat, ita percipere commodum ex re aliqua, vt ipsius substantia consumatur, prout fit quando quis sumit commodum ex vino vel cibo: tunc enim consumitur substantia vini vel cibi: vnde illud non tam est vt, quam abuti. Aduerte autem hic per rei consumptionem intelligi, non solum eam consumptionem per quam res ipsa profus interit: sed etiam per quam substantia rei distracta fuerit, seu transierit in alterius dominium. Sic enim quem abuti suo mancipio, non est illud interficere, quod ei non licet: sed est mancipium vendere alteri. Similiter abuti pecunia, est mutuo eam tradere, vel dono dare alteri: quia sic substantia rei perit priori domino, qui desinit esse illius dominus.

Sexta vox est, ius vendi, significans interpretate eodem Ioanne 22. ibidem, iustam potestatem per quam licitum est alicui vt realiqua, substantia eius salua.

Septima vox est, ius abutiendi, significans iustam potestatem, qua quis licite potest consumere rem aliquam: vt ab hoc Ioannes 22. in eadem Extrauag.

Octaua vox est dominium, cuius significarum declaratur definitione, qua dicitur esse ius perfecte disponendi de re, nisi quis lege prohibeat. Cuius restrictionis addende, causa est quod est dominium ex sua natura tale sit, vt rei dispositionem, vsuue tribuat: tamen lege impediende, interdum fit, vt ea potestas nequeat exire in actum. Sic enim pupillus rem suam alienare prohibetur vsque ad certum tempus: cum tamen sit verus dominus, ex cap. 4. epist. ad Galat. Vnde lex inducens tale impedimentum, non tollit naturam domini: sed solum impedit illius vsu: quo impedimento per lapsum temporis, aut aliter cessante: eundem vsu habet liberum, sine acquisitione noui iuris: perinde ac si præditus vsu impediatur videre, sublato eo impedimento ab eo acceptione nouæ facultatis, potest in actum videnti exire. Porro in ea definitione, dominium potius dicitur ius, quam potestas: vt dicitur per proximum genus, quod est iusta potestas quam ius significat, non autem potestas absolute, quæ est genus remotum: quandoquidem complectitur iam iustam quam iniustam potestatem. Quod etiam de causa potius ponitur ius quam facultas, quæ tam iustam quam iniustam complectitur.

Quod additur in eadem definitione ostendit id quod proprium est domini pleni: vt nimirum illud habens possit re sua, & vt abuti, pro arbitrio eam vel referendo sibi, vel vendendo vel donando vel vastando: nisi lege Superioris impediatur. Excludit quoque à ratione pleni domini, tum dominium directum, quod est nudæ proprietatis sine vsu fructu: tum dominium vtile, quod est solius vsu fructus, vel vsus rei: tum quodcumque aliud ius in re ad eius vsu aliquem, non autem ad omnem. Non enim ad vendendum, donandum aut destruendum pro arbitrio.

Nona vox est titulus, qua significatur non quidem dominium, vt quosdam cum Celsone perperam sensisse meminit Sotus lib. 4. De iustitia & iure quest. 1. art. 1. circa medium: sed potius causa & ratio ex qua nascitur dominium: vt emptio, venditio, donatio, præscriptio, testamentum: & in beneficiis Ecclesiasticis, electio, resignatio, collatio. Neque titulus tantum est domini, sed etiam vsu fructus, possessionis, atque adeo cuiusvis iuris: quandoquidem nihil est aliud quam causa & ratio iuris. Distinguitur autem titulus in verum, qui re ipsa alicui conuenit: & in præsumptum, qui conuenit sola præsumptione: qualis est emptio qua quis bona fide rem furuiam emit à latrone. Ex quorum priore nasci potest dominium: non item ex posteriore sed tantum possessio, & fructus. Cæterum titulus dicitur causa domini, eo quod istud in illo primitus fundatur: non autem, quod totum ex illo proueniat: quia debet adiunctam habere rei traditionem, iuxta illud in lege Traditionibus, Cod. De peccatis. Traditionibus dominia rerum,

non nudis pactis transferuntur. Quæ verba indicant ex vi donationis, vel emptionis, vel alterius cuiusmodi tituli, non resultare dominium, quo habeatur ius in re, nisi accedat traditio: etiam si acquiratur aliquid ius ad rem.

Decima vox est *ius in re*, & undecima *ius ad rem*, seu in rem: quarum explicatio ex duarum præcedentium explicatione pendet: ius enim in re, vt latius declarat Molina in *tractatu 2. De iustitia & iure disp. 2.* idem est, ac dominium, seu ius quod quisque habet ad vtendum ac fruendum re sua, seu ad illam distrahendam, alienandam, & de manu cuiuscunque sibi vendicandam, tanquam legitimus dominus. Ius vero ad rem est aliud minus (ad quod facit *cap. finale in fine. De concess. prebende in 6.*) vt pote quod nihil est supra titulum, cum vltra eum ad habendum dominium; traditio requiritur, vt ante habitum est: & communem Doctorem sententiam esse Molina notat in *eodem disp. 2.*

Attamen, vt videre est apud eundem in *sequenti disp. 3.* in nonnullis traditioni non censetur necessaria ad dominium acquirendum. Ac primo in beneficiis Ecclesiasticis, in quibus ex cap. Si tibi absenti, De præbendis in 6. ius in re acquiritur per collationem & acceptationem. Secundo in hereditate ad cuius dominium acquirendum siue ex testamento, siue ab intestato, requiritur tantum, ex lege Cum heredes ff. De acquirenda vel amittenda possessione, vt adatur hereditas id est acceptetur verbo vel facto. Tertio in legato. Is enim cui certa res legata est, potest tanquam dominus illam sibi vendicare, hoc ipso quod hæres acceptat hereditatem. Id quod satis significatum videtur per illud quod in lege A. Titio ff. De furtis, res legata dicitur transire recta via, ab eo qui legauit ad eum cui legata est. Quarto, in eo quod donatur, venditur, aut relinquitur ciuitatibus; Ecclesiis, aut aliis piis locis, aut in redemptionem captiuorum: quod deduci potest ex lege vltima C. De sacrosanctis Ecclesiis. Quinto, in contractu societatis omnium bonorum per matrimonium. De qua re Couar. in *lib. 3. variorum resolutionum cap. 19. in principio. Sexto* ex lege i. Cod. De donationibus quæ sub modo conficiuntur: si donasti & tradidisti alteri domum aut fundum, aliudve simile sub ea conditione, vt alimenta tibi præberet: illo non præbente vt debet, statim recipis dominium & possessionem illius rei, absque vlla traditione. Septimo, si Princeps contrahat cum aliquo, vel aliquid ei donet intendendo transferre dominium, ipsum erit translatum absque alia traditione. De qua etiam re Couar. in *præcedenti lib. 2. cap. 19. num. tertio* quæ fundatur in eo, quod cum ex Principis voluntate proueniat, vt traditio requiratur ad acquisitionem dominii, in eiusdem sit arbitrio, vt ea omittatur.

Duodecima vox est *proprietas*, quæ dupliciter sumitur: vno modo, vt idem fere significet ac dominium. Dico fere, quia dominium proprie est, quando quis non tantum est dominus rei, sed etiam percipit omnes fructus: & dicitur dominium solidum. Quando vero fructus rei alteri conceduntur, illud quasi nudum dominium quod remanet, dicitur proprietas: & aliquando ad maiorem explicationem vocatur nuda proprietas. Quando autem coniuncta est cum fructibus, plena proprietas appellatur. Secundo modo sumitur proprietas in iure canonico, vt opponitur communitati, sicut proprium opponitur communi: qua ratione dicitur, quod religiosi non habeant proprietatem: & quod Religiosi proprietarij damnentur, Extra De statu Monach. cap. Cum ad monasterium. Quæ proprietas multum differt à dominio. Nam ex vna parte latius patet, cum inueniatur etiam in usufructu, & in possessione, ac etiam in vltimo de proprietate quædam, dicitur proprietas vsus, in cap. Exiit §. Profecto, De verborum significatione in 6. Ex altera vero parte angustius contrahitur: quandoquidem inuenitur dominium, vbi non est proprietas. Nam Religiosi qui habent bona immobilia in communi, habent quidem dominium, non habent tamen proprietatem.

Decimatertia vox est *seruitus*, quæ conuenit hominibus & rebus. Ac de seruitute hominum hic non loquimur, sed de seruitute rerum, quæ est quoddam ius, quod quis alteri constituit in re, vel ex re sua; & est duplex, personalis & realis. Personalis est quando res seruit persone, vt fit in vsu & usufructu & in possessione: quæ sunt illius species quædam.

Realis vero est quando vna res seruit alteri, & dicitur vrbana, quando prædium seruituti subiectum, est habitaculum hominum, etiam si villa sit. Rustica vero dicitur, cum fuerit aliquid aliud: vt stabulum, horreum, vel ager. Sic ergo vrbana seruitus est, quod domus attolli nequeat, ne vicinis luminibus officiat; Rustica vero, quod liceat per tuum fundum transire ad alienum, & sic de similibus.

Decima quarta vox est, *vsus fructus seu fructus*: qua proprie significatur ius vtendi & fruendi re aliena, salua eius substantia, vt dicit Ioan. 22. in Extrauag. Ad conditorem, De verborum significatione. Atque ille qui habet tale ius dicitur usufructuarius, aut fructuarius.

Decima quinta est *vsus* significans ius vtendi re aliena (non tamen fruendi) salua eius substantia, vt ibid. habet Ioan. 22. atque is qui habet tale ius dicitur vsuarius. In duobus autem vsus & vsus fructus conueniunt: vnum est quod non versentur circa substantiam, sed tantum circa accidentia, in quo differunt à dominio: indeque ortum habent variæ obligationes fructuarij & vsuarij, conseruandi rem qua fruuntur vel vtuntur: id quibus legi potest Sylu. in verbo Vfus. Alterum est, quod vtique constituitur ex re aliena; & per consequens, sit seruitus personalis: quandoquidem dominium rei, cuius emolumenta vsu aut usufructu capiuntur, est penes alium.

Differunt autem, quod vsus fructus fit quando quis habet ius accipiendi omnes fructus rei: itaut possit alteri eos donare, locare, aut vendere: quod est non tantum vt re, sed etiam frui. Vfus vero ad necessitatem referatur; & fit, quando quis habet ius accipiendi ex fructibus rei, illa tantum que sunt ei necessaria ad victum & vestitum itaut reliqui fructus spectent ad alterum, nempe ad eum penes quem manet rei dominium. Ceterum fructus dicuntur in grege quidem, lana, ac fetus: in fundo vero, scenum ac segetes, vitigalia, salices & arbores cædæ glandes, poma, & id genus alia. De quibus obiter nota ex §. Is vero, Instit. De rerum diuisione: si fructuarius moriatur antequam eos collegerit, non acquiri hæredibus ipsius, sed cedere domino fundi: cui quando adhærent, censentur esse vnum cum solo, adeoque pertinere ad dominium eiusdem soli, donec fructuarius ea colligendo fecerit suos. De hoc & aliis modis quibus amittitur usufructus, videri potest Syluester loco citato quæst. 11.

Decima sexta vox est, *simplex vsus facti*, cuius habetur mentio in cap. Exiit §. Profecto, De verborum significatione in sexto. Est autem eiusmodi vsus, prout habetur ex citata Extrauag. Ad conditorem §. Licet autem, ipse actus vtendi seu abutendi. Vnde intelligitur quod non sit seruitus personalis, sicut vsus fructus: neque mere ius personale, sicut ius vtendi; immo neque vllum omnino ius, sed tantum esse actionem transeuntem: quæ potest tam iuste quam iniuste fieri: quæ de causa vsus facti, non autem iuris dicitur. Iuste autem fieri censetur, quando fit de consensu domini rei, in qua exercetur: iniuste autem, quando fit sine tali consensu. Namque vsus facti pendet à voluntate Domini in eoque differt ab vsu iuris, qui pendet solum à voluntate vsuarij, cui ius facit vtendi potestatem. Exemplum vsus facti, esse potest is, quem seruus habet vestis, quam dominus potest quoties voluerit, ei tollere.

Decima septima vox est *possessio*, quæ tribus modis sumitur. Primo, pro ipsis rebus quæ possidentur, vt cum quis dicitur habere multas possessiones, vel vendere suas possessiones: sicque Matth. 19. & Act. 2. sumitur. Lex autem ciuilibis, vt constat ex lege Quæstio est ff. De verb. signific. hanc acceptionem aliquando contrahit, vt cum distinguit inter agrum & possessionem: quod ille sit prædium cum dominio, hæc vero prædium sine dominio seu proprietate.

Secundo modo sumitur pro ipso actu possidendi; & sic definitur occupatio rei corporeæ facta proprio nomine. Cuius definitionis prima pars, *occupatio*, indicat rationem nominis. Nam possessio dicitur quali potens sessio, & sedere idem significat ac occupare: quia qui sedet, locum occupat: quo fit vt possidere censetur idem ac potens occupare. Cuiusmodi potestas quia non tantum iusta, sed etiam iniusta esse potest, fit quoque vt duplex possessio distinguatur: vna quæ dicitur iuris, quando quis iusto titulo rem possidet; & altera quæ vocatur facti, quando quis possidet sine iusto

titulo: quæ distinctio habetur ex cap. Cum nostris, §. Auditor De concessione præbendæ. Secunda vero rei corporeæ, ideo in eadem definitione ponitur, quod sola res corporea, id est, quæ videri tangique potest, proprie dicitur possideri. Reo enim incorporeæ, vt sunt feruitutes, iura, obligationes & huiusmodi aliæ quæ percipiuntur tantum mente & intellectu, non dicuntur proprie possideri, sed quasi possideri, ex cap. Conquæstus, De foro compet. in nra glossa ad verbum, Quasi possessione. Tertia demum pars, quæ fit proprio nomine, additur: quia cum quis occupat rem nomine alterius, vt tutor vel procurator, pupilli vel clientis nomine, non dicitur possidere. Nam alter ille, cuius nomine occupat, est qui possidet, vt habetur ex lege Generaliter ff. De acquirenda vel admittenda possessione.

Tertio modo sumitur possessio, pro effectu antedicti actus occupandi: & ita possessio estius retinendi, & vtendi re occupata ab aliquo tanquam proprio ipsius domino. Ex ea enim actuali possessione, nascitur istiusmodi ius retinendi & vtendi re, tanquam effectus ex sua causa: in hacque significatione sumitur possessio, quando dicitur esse vsus: vt in antecitata lege Quæstio est: sensus enim est, effectus vtendi.

Plura de possessione tradit Couar. ad regulam Possessor par. 2. in initio, cum eoque recentiores præsertim Ludouicus Molina tract. 2. De iustitia & iure disput. 12. & quinque sequentibus.

12. Sed potest sufficere huic loco, eam distingui in ciuilem & naturalem. Ciuilis est, quæ solo animo retinetur: vt accidit cum quis abest à rebus quas possidet, interea habens animum eas retinendi. Dicitur vero ciuilis, eo quod magis ciuili, quam naturali iure constat. Naturalis autem est, quæ tum animo tum etiam corpore retinetur: vt cum quis rem aliquis occupat tanquam suam. Quæ quidem occupatio, nonnunquam fit apprehensione vera: vt cum res accipitur manibus, si sit mobilis, vel cum in eam, saltem secundum partem aliquam, pedibus intratur, si sit immobilis. Nonnunquam vero fit apprehensione ficta, seu quæ ex iuris fictione, eandem vim habet cum vera: vt si in conspectu cellæ vinariæ, aut horrei, alteriusve loci in quo sunt merces quas acquirere desideras, accipias à priore possessore clauis eiusdem loci, censeris ex fictione iuris accipere seu acquirere talium rerum possessionem naturalem. Similiter per vsum oculorum, tanquam magnæ cuiusdam manus, censeris ex fictione iuris acquirere possessionem naturalem prædij, si prior possessor, aut Iudex illud tibi ostendat: significando se ea ratione tradere tibi illius possessionem. Idem iudicandum est, si tibi successuro, prior possessorem tradat scripturam, quæ continet titulum quo eam possidebat.

Modi autem quibus possessio tum ciuilis tum naturalis amittitur, sunt: Rerum quidem mobilium, primus per voluntatem possessoris, nolentis eas amplius possidere: secundus per furtum aliamve vsurpationem, qua quis sibi vsurpat aliena tanquam sua: tertius est per amissionem crumena, annulli, & similitum: aut per fugam cum sunt animalia quæ aberrarunt, nec consuetudinem habent per se redeundi: nec dominus curat inuenire. Rerum vero immobilium possessio amittitur, primo si possessor sit longo tempore absens, nec per alium insistat rei, nec protestetur se nolle amittere illius possessionem. Secundo, si quis sciat rem suam esse ab alio occupatam, & negligat. Tertio, si eam repetat quidem, sed repulsam passus, non audeat insistere. Quarto, si timens repulsam pati, non audeat ipsam rem suam repetere aut inuadere illius possessionem: quinto, si nesciat rem esse suam, ideoque non censeat illam in propriis bonis: sexto, si res ita sit occupata, vt nulla sit relicta probabilis spes eam recuperandi.

CAPVT II.

In quo generalis definitio contractus traditur.

SVMMARIVM.

- 14 Quid sit contractus generaliter, quidque proprie sumptus.
15 Quid sit sumptus minus proprie.

16 Improprie sumptus de quibus dicitur.

17 Depositi & pignus sunt proprie contractus.

18 Sunt item assicuratio, census, cambium, custodia, matrimonium, prout vim habet ex iure nature: itemque conventiones omne, vtriusque obligantes.

19 Non item legata, nec fidei commissum nec precarium, nec compromissum, nec arbitrium, nec delatio iuramenti, nec transactio.

14. **C**ontractus late sumptus definitur potest, actio hominis erga alium, ex qua obligatio vtriusque, aut ex altera saltem parte nascitur, aut nata dissoluitur. Quæ definitio comprehenditur omnis contractus siue proprie, siue minus proprie siue improprie sumptus. Vt ipsum ius posse habetur ex glossa, ad legem Labeo 2. ff. De verborum significis.

In qua quidem lege proprie sumptus definitur: vltro citroque obligatio: id est, actio inter duos, mutuo consensu inita: cum scilicet, exempli gratia, ego causa tui, & tu vicissim causa mei, data vtriusque fide aliquid facimus, & ratum habemus: ex qua actione vtriusque nascitur obligatio ex iustitia: vt in emptione, & venditione: in locatione, & conductione: in commutatione, & societate. Itaque vt recte Sotus monet, in 6. de iust. & iure quest. 2. art. 1. ea definitio causalis est, non formalis: quandoquidem obligatio, non est forma seu essentia contractus, sed illius tantum effectus qui indicat ipsum formaliter, esse pretermoratam actionem: quæ ex eo appellatur nomine contractus: quod per eam quis, trahendo ad se ex re alterius, quod est sibi commodum vel necessarium; ipse obligetur ad dandum vel ad faciendum ex re sua quod commodum sit vel necessarium illi alteri.

15. Minus proprie vero sumptus contractus, dicitur de quocumque pacto, ex quo consurgit obligatio, saltem ex vna parte: hacque acceptione intelligendum est, donationem inter contractus numerati à Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 180. non autem propria præced. acceptione. Etenim donatio tantum habet obligationem ex parte donantis: qui ex eo quod rem donauit, tenetur illam tradere donatario: qui ex vi donationis ad nihil tenetur nisi ad gratum animum ex honestate: sique ad aliquid ex iustitia (sicut solet ratione contractus) teneri contingat; id non est ex vi donationis, sed alicuius admixti: vt in donatione serui, quam ex lege Aristot. ff. De donationibus, Titius fecit Caio sub conditione, quod illum post quinquennium manumitteret. Ea enim, mixta est pacto, quo Caius tenetur acceptum dono seruum, quinquennio expleto manumittere. Intelligendum etiam est illos quos vocant contractus claudicantes, ista tantum acceptione censeris contractus: vt v. g. emptionem qua quis emit à pupillo sine tutoris autoritate: qui ex vi illius, obligatur quidem pupillo, non tamen ei vicissim pupillus, ex lege Iulianus §. Si quis à pupillo, ff. De actionibus empti & venditi. Hac quoque acceptione tantum, solutio indebiti videtur censenda contractus: ex vna enim tantum parte cum obligare constat: quandoquidem est, cum quis credit se aliquam pecuniæ summam debere alicui, cui nihil debet, illa ex errore soluit. Inde enim obligatio consurgit tantum ex parte recipientis, qui ad restitutionem tenetur.

16. Improprie demum sumptus contractus, dicitur de omni pacto, etiam eo, ex quo nulla oritur obligatio. Quæ acceptione, vt videre est apud Conrad. in tract. 1. De contractibus quæst. 16. contractus dicitur etiam de donatione quæ à traditione rei donatæ ita incipit, vt donator statim initio, dominium eiusdem rei transferat in donatarium, concurrente pariter vtriusque consensu: vnde fit vt nulla obligatio ex ea nascatur, neque donatoris, cum à traditione donationem incipiat: neque donatarii, qui ad nihil tenetur ex iustitia, vt ante dictum est. Hac quoque acceptione sumptus contractus dicitur de acceptatione: quandoquidem ex ea nõ modo obligatio non consurgit, sed etiam illa quæ ante erat in debitore respectu creditoris dissoluitur, ex §. 2. tit. quibus modis tollitur obligatio lib. 3. Institutorum. Acceptatio enim est imaginaria debiti & obligationis solutio, quæ fit quando debitore interrogante creditor an velit ei debitum remittere acceptiq; habere: is respondet Volo & habeo. Dicitur denique eadem